

A zengő mondája

A Zengő tövében, a mai Püspökszentlászló helyén élt valamikor régen egy jámbor, szentéletű remete. Egy-két öreg még emlékszik rá, hogy maga épített fából egy szegényes kápolnát, melléje meg egy még szegényebb viskót. Ott állottak ezek a mai iskolaház végében. Rajta kívül alig élt ember ebben az eldugott völgyben. Egy-két pásztor akadt, akik a síkságon lakó gazdagok birkáit, kecskéit őrizték a dús fűvű legelőkön. A remetétől talán egy kőhajításra volt egy fiatal pásztor szegényes tanyája. Itt élt feleségével és karon ülő kisfiával.

Ha vasárnaponként megszólalt a kápolna harangja, az asszony már indult. Kisfiát is vitte magával. Az ura ilyenkor is kihajtott a hegyoldalba, ott őrizte a nyáját, mert még nappal se lehetett magukra hagyni a legelésző állatokat.

Egyszer, úgy tavasz táján, amikor elolvadt a hó, a völgyben már kipattant a bársonyos barka, közeledett a húsvét, s éppen virágvasárnapja volt – szokatlan dolog történt. A remete csodálkozott rajta legjobban, hogy a harang szavára nem az asszony jön a kisfiával a kápolnához, hanem a pásztor. Az asszony pedig kapaszkodik föl a hegy oldalán, megy a nyáj után, karján kisfiával. A pásztor nem kérdezgette feleségét, hogy miért akar mindenáron fölmenni a hegyre, és miért éppen virágvasárnap. Nem is mondta volna meg az senkinek, még az urának se, mert igen nagy dologra készült.

Egyszer, talán már egy esztendeje, amikor ura helyett ő vigyázott a nyájra, nagyon szomorkodott, hogy miért is kell nekik itt élni a vadonban, távol az emberektől. Ők őrizték a gazdagok állatait, a gazdagokét, akik már nem is tudják, hova tegyék töméntelen pénzüket. Ők pedig, akik a legtöbbet fáradnak, maradhatnak örökös szegénységben. Amint így töprengett magában, egy sziklán ülve, hirtelen, mintha a föld mélyéből bukkant volna föl – megjelent előtte egy tündér. Olyan volt, mintha ködből volna, lebegett a levegőben. A következő pillanatban megszólalt.

– Én vagyok a hegy szelleme. Ha gazdag akarsz lenni, figyelj a szavamra! Ez a hegy minden esztendőben egyszer, a virágvasárnapi mise ideje alatt megnyílik. Megmutatja rengeteg kincsét, ha akkor fönn leszel a hegy tetején. De meg ne szólalj, mert a hegy nem nyílik meg, ha pedig már nyitva találod, egyetlen szavadra becsukódik. És jaj annak, aki a hegyben reked!

Mielőtt az asszony megszólalhatott volna, a hegy szelleme eltűnt éppen olyan hirtelen, mint amilyen váratlanul megjelent. Nem is tudta, hogy valóság volt-e a szokatlan látomás, vagy talán álmodott. Nem is szólt róla senkinek, se a remetének, se az urának csak várta, várta egyre türelmetlenebbül a virágvasárnapot.

Ez el is érkezett. Az asszony most sem törődött se a birkákkal, se a pásztorsággal, semmivel, csak ment, futott karon ülő gyermekével a meredek hegyoldalon, hogy időben följusson a tetőre.

Alighogy fölér, ki sem fújhatja magát, lenn a völgyben harmadszor szólal meg a harang, kezdődik a virágvasárnapi mise, s ebben a percben a Zengő lassan megnyílik. A hasadékban arany, ezüst, ragyogó gyémánt, szikrázó drágakő csillog. A kincsek fölött megjelenik, és ott lebeg a csábító tündér, a hegyi szellem, s hívja, csalogatja az ámuló-bámuló asszonyt. Az követi is engedelmesen mindig beljebb és mindig mélyebbre. Leteszi gyermekét, és mohón kapkod a kincsek után. De jó volna valamennyit összemarkolni! De hát az úgy is lehetetlen. Válogatni kell a legszebb darabokat! Teleszedi a kötényét, a kezében is kincsek. Szalad kifelé! Jaj, a gyermeket is föl kellene venni, de akkor mit csináljon a kezében levő kincsekkel. Rohan, hogy a drága terhet a hasadék szélén lerakja, és utána majd visszaszaladjon a gyermekért. De éppen hogy kiért a szakadékból, a völgyben vége a misének, a hegy ismét megmozdult, lassan bezáródik, s a kistudós eltűnik a szemek előtt a föld gyomrában.

Gazdag volt hát, mert a sok kincs ott hevert a lábainál, de észre sem vette, mert sokkal szegényebbnek, nyomorultabbnak érezte magát, mint eddig volt. Elvesztette a legnagyobb kincsét, egyetlen gyermekét. Őt látja egyre most is, amikor pedig elnyelte a hegy, és hallja, amint sír keservesen ő utána. Haza sem megy, csak járja körös-körül a hegyet, keresi a nyílást, ahol bejuthatna a hegy belsejébe elveszett gyermekéért. Bolyong, csatangol hegyen-völgyön, révedező szemek vérben forog. Ruháját ronggyá tépi a túske, foszlányai lobognak a szélben. Az emberek messze kitérnek az útjából. Csak akkor csillapul fájdalma, ha megszólal a remetekápolna harangja. Ha a harang szavát elnyeli az erdő csendje, újra kezdi bolyongását, kutatja, keresi elveszett gyermekét.

Évekig ment ez így, amíg a halál meg nem könyörült rajta. De akkor sem tűnt el nyomtalanul. A szerencsétlen asszony szelleme még most is föl-föltűnik a Zengő tájékán. Néha csendes időben tompa morajlást hallani a Zengő felől a szentlászlói völgyben. Szél sincsen, levél se mozdul, mégis úgy hallatszik, mintha forna, fortyogna a hegy belseje. Titokzatos morajlások feszítik a hegy gyomrát. Mintha a bennrekedt kincskeresők, a hegy belsejébe szorult, örök rabságra kárhoztatott lelkek dörömbölnének. Szabadulni akarnak börtönükből.

Az ilyen morajlások után néhány napra pedig megindul a szél. Fergeteges vész támad, ítéletidő. Azt mondják, a pásztorasszony szelleme kísért ilyenkor. Sír, zokog, sikoltoz gyermeke után. Akit az ítéletidő kint talál munkában, lesi-várja a remeteharang szavát, mert csak ez csillapíthatja le a vihart.

Még ma is élnek Püspökszentlászlón öreg emberek, akik az ilyen viharok idején hallani vélik a remeteharangot.

(A Zengőről szóló e népmonda a „Rejtett kincsek nyomában” című antológiában jelent meg 1971-ben, Pécssett.)